

Pedagogické zásady (Ako učiť?) :

1. Primeranosť

- Formy a metódy prispôsobte možnostiam žiakov (napríklad mladší žiaci potrebujú kratšie vyučovanie a pestrejšie formy, starší majú rozvíjať aj abstraktné myslenie),
- nepreťažujte, ale na druhej strane dostatočne vyťažujte študentov,
- sústreďte sa na základné učivo, nie na množstvo údajov.

2. Individuálny prístup

- Rešpektujte individuálne rozdiely žiakov,
- uveďte si, že prístup k žiakom je individuálny, ale výchova prebieha v kolektíve.

3. Postupnosť

- Postupujte od blízkeho ku vzdialenému, od známeho k neznámemu, od konkrétneho k abstraktnému, od ľahkého k obtiažnejšiemu, od jednoduchého k zložitejšiemu, od všeobecného ku konkrétnemu.

4. Systematickosť, sústavnosť

- Sústavná práca učiteľa = pravidelnosť v domácej príprave, príprava pomôcok,
- učivo musí tvoriť logický systém, musí na seba logicky naväzovať,
- opakujte a precvičujte sústavne,
- vyhľadávajte pre svojich žiakov medzipredmetové vzťahy,
- dbajte na systematickosť v celom školskom živote a dennom režime žiakov.

5. Uvedomelo, cieľavedomo

- Uvedomelý postoj žiakov k učeniu = vysvetliť ciele učenia tak, aby ich prijali za svoje,
- dbajte aby žiaci učivu porozumeli, pri skúšaní požadujte porozumenie t.j. vzťahy, presné pojmy a úsudky (nie memorovanie),
- dajte žiakom priestor na premyslenie toho, čo sa učí. Nech sami objavujú vzťahy a zákonitosti,
- umožnite žiakom pochopiť požiadavky, t.j. zmysel toho čo sa majú učiť,
- stanovte konečné aj čiastočné ciele a kroky na ich naplnenie (ciele by ste mali vedieť tiež zdôvodniť),
- spätná väzba = pravdivé a podporujúce pozitívne hodnotenie.

6. Trvalo

- svojené vedomosti, znalosti, návyky, záujmy, postoje vašich žiakov by mali byť trvalé,
- predpokladom je pochopenie, precvičovanie, opakovanie.

7. Aktívne, iniciatívne, samostatne, tvorivo

- Vychádzajte zo samostatnej práce žiakov (kto sa vezie, nedáva pozor na cestu, kto sám musí ísť či riadiť, dáva pozor, aby nespadol alebo nezablúdil - Komenský),
- snažte sa, aby vaši žiaci boli pri výuke čo najviac aktívny (nesedeli pasívne), nerobte ich prácu za nich. (učiacemu náleží práca, učiteľovi jej riadenie - Komenský). Pasivita ubíja ducha i pozornosť,
- najviac sa človek naučí, keď sám niečo robí, keď sám niečo skúša, keď niečo vysvetľuje či učí iných. Priame poznávacie činnosti pomôžu hlbšiemu pochopeniu,
- vyprovokujte zvedavosť detí, aktivujte ich tvorivosť. Človek sa potrebuje realizovať,
- buďte demokratický. Umožnite žiakom spolurozhodovať.

8. Názorne

- Zapojte čo najviac zmyslov žiakov, používajte názorné pomôcky (kvalitné učebnice, počítače, mapy, tabuľky, schémy, filmy, obrázky, predmety, zvukové nahrávky, navštevujte zoologické záhrady, múzeá, choďte do prírody, robte pokusy). Vedie to k lepšiemu zapamätaniu, (v mnohých prípadoch je vhodné postupovať od príkladu k pravidlu a k praktickému použitiu. Pozor: Zanedbanie zásady názornosti vedie k verbálnym, formálnym, nejasným znalostiam. Jej preceňovanie naopak môže brzdiť rozvoj abstraktného myslenia).

9. Teóriu spojte s praxou

- Myslite na praktickosť toho, čo sa vaši žiaci učia. Umožnite žiakom hľadať potrebné informácie v praxi a zároveň si získané informácie v škole overovať a precvičovať v praxi. Prepojte školu a vyučovanie s okolím školy a prirodzeným prostredím žiaka. Vychádzajte z predstáv a skúseností žiakov, s ktorými do školy

prichádzajú. Vymedzte výukové ciele aspoň na úrovni aplikácie získaných poznatkov. Umožnite svojim žiakom chápať a vidieť zmysluplnosť výuky v škole, priblížte im jej praktickosť.

10. Jednotne

- Dbajte na jednotnosť výchovného pôsobenia, cieľov, zámerov, foriem a metód učiteľov, rodičov, školy a rodiny a iných výchovno-vzdelávacích organizácií, spolupracujte s rodinou. Jednotnosť posiluje pôsobenie, nejednotnosť paralyzuje a oslabuje. Žiak sa v rozporuplných požiadavkách ťažko orientuje, a pokiaľ sa snaží vyhovieť dostáva sa do konfliktu rolí.

11. Kvalitne, náročne, pravdivo

- Držte sa zásady kognitívnej/intelektuálnej náročnosti. Zamerajte učebné činnosti k autentickým projektom alebo vyjadreniam, ku ktorých realizácii je nutné použiť tvorivé myslenie,
- buďte nároční, ale ponúkajte svoju pomoc,
- učivo, ktoré žiakom predkladáte má byť pravdivé a overené.

12. Výchove

- Nepodporujte neutralizovanie výchovných situácií v škole. Napr. to, že odstránime rastliny z dosahu žiakov, aby ich neničili, nevedie k mravnému chovaniu, iba sme odstránili príležitosť k poškodzovaniu, ale nie poškodzovaniu samému. Situáciu je treba riešiť z výchovného hľadiska,
- učiteľ má ísť príkladom mravného chovania.

13. Optimisticky, pozitívne, ľudsky

- Verte žiakom.
- Očakávajte dobré výsledky, verte v zlepšenie. Poskytujte im spätnú väzbu a konštruktívnu kritiku.
- Ukazujte svojim žiakom úprimný záujem o nich. Rešpektujte ich dôstojnosť a neponižujte ich. Nechajte ich povedať svoj názor.

14. Sústredene na žiaka

- Premýšľajte, plánujte a hodnotte vyučovanie nie z hľadiska vašej činnosti, ale predovšetkým z pohľadu žiaka.
- Kritériom má byť Čo žiak zažije, čo bude robiť, cítiť a myslieť si, čo si z výuky odnesie? Škola je tu pre naše deti. Myslite na nich v kontexte celého ich individuálneho života a ich zodpovednosti za svoj vlastný život a dôsledky ich rozhodnutí.